

УДК 62-85

Очеретяний О.Ю., Іващенко М.В., Новік М.А.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

Розробка і дослідження електро-пневмогідравлічного крокового приводу руки промислового робота

Вступ

В якості виконавчих пристроїв руки промислових роботів часто використовують двопозиційні і багатопозиційні електричні, пневматичні, гідравлічні і комбіновані приводи. Особливої уваги при цьому заслуговують комбіновані електро-пневмогідравлічні багатопозиційні приводи з комбінованим унітарно-цифровим керуванням. Поєднання в структурі таких приводів: електричного крокового двигуна (ЕКД), пневматичного виконавчого циліндра (ПВЦ) і об'ємних гідравлічних дозаторів (ОГД) дозволяє отримувати малогабаритні, швидкодіючі, зі значною величиною переміщення і малою дискретністю багатопозиційні приводи рук промислових роботів (ПР). Тому створення і дослідження таких приводів є актуальною проблемою, вирішення якої дасть можливість розширити область застосування їх в якості приводів рук ПР, так і в інших автоматичних системах.

77

Аналіз попередніх розробок, досліджень і публікацій

Розробці і дослідженню багатопозиційних електричних, пневматичних, гідравлічних і комбінованих приводів з цифровим, унітарним і комбінованим керуванням присвячено чимало наукових праць [1, 2, 3, 4, 5, 6], в яких розглядаються ті чи інші аспекти функціонування при опрацюванні кодових комбінацій керуючих сигналів. В роботі [1] розглядаються проблеми створення, застосування і дослідження промислових роботів. Роботи [2 і 3] присвячені аналізу режимів позиціонування пневматичних цифрових приводів і розробці математичної моделі розрахунку часу руху поршнів нез'єднаних з вихідним штоком. В роботі [4] проведений аналіз статичних характеристик цифрових приводів поворотно-поступального руху. В роботах [5 і 6] проведений аналіз точності позиціонування і статичні характеристики електропневматичного багатопозиційного приводу.

Розробці, дослідженню і оптимізації структур комбінованих електро-пневмогідролічних крокових приводів в літературі приділено недостатньо уваги. В запропонованій роботі розглядається статика і динаміка оригінального багатопозиційного електро-пневмогідролічного крокового приводу, структура якого містить ЕКД, ПВЦ і ОГД [7].

Постановка задачі

Метою статті є оптимізація структури електро-пневмогідролічного крокового приводу руки промислового робота, розробка алгоритму розрахунку основних статичних і динамічних характеристик.

Результати виконаної розробки і дослідження

На рис.1 приведена принципова схема електро-пневмогідролічного крокового приводу. Привод складається з ЕКД 1, вихідний вал якого муфтою 2 з'єднаний з гвинтом 4, вгвинченим в задню кришку 5 виконавчого пневмоциліндра 6. В циліндрі 6 між задньою кришкою 5 і передньою 7 розміщені послідовно додатковий поршень 8 і поршень старшого розряду 9 з вихідним штоком 10. Хвостовик 11 кришки 5 з осьовим каналом 12 концентрично розміщений в осьовій розточці поршня 8 з хвостовиком 13. На поршні 9 і на хвостовику 13 відповідно закріплені упори 14 і 15. Задня кришка 5, поршні 8,9 і передня кришка 7 з циліндром 6 утворюють герметичні робочі камери a , e_1 і штокову камеру c . Циліндр 6 розміщений в напрямній 16, в якій виконаний паз 17 і розміщена шпонка 18. До штокової камери c постійно підводиться пневматичний тиск живлення $P_{ж}$. Камера a з'єднана з вихідним каналом 19 запираючого розподільника 20. Вхідний канал 21 розподільника 20 через послідовно увімкненні дроселі 22,23 і зворотні клапани 24, 25 з'єднаний каналом 26 з вихідним каналом зворотного клапана 27, вхідний канал якого з'єднаний з гідролічною камерою e акумулятора 28. До пневматичної камери d акумулятора 28 підводиться тиск живлення від редуційного клапана 29. Вихідний канал 30 гідролічного об'ємного дозатора 31 з'єднаний з каналом 26. Гідролічний цифровий об'ємний дозатор виконаний у вигляді корпусу 31, в якому розміщені розрядні поршні 32, 33, 34 і 35 з утворенням герметичних пневматичних розрядних камер a_1, b_1, c_1 і d_1 . Об'єми рідини, що витісняються розрядними поршнями 32, 33, 34 і 35 відповідно дорівнюють $V_0, 2V_0, 4V_0$ і $8V_0$, при цьому їх переміщення дорівнюють - $l_0, 2l_0, 4l_0$ і $8l_0$.

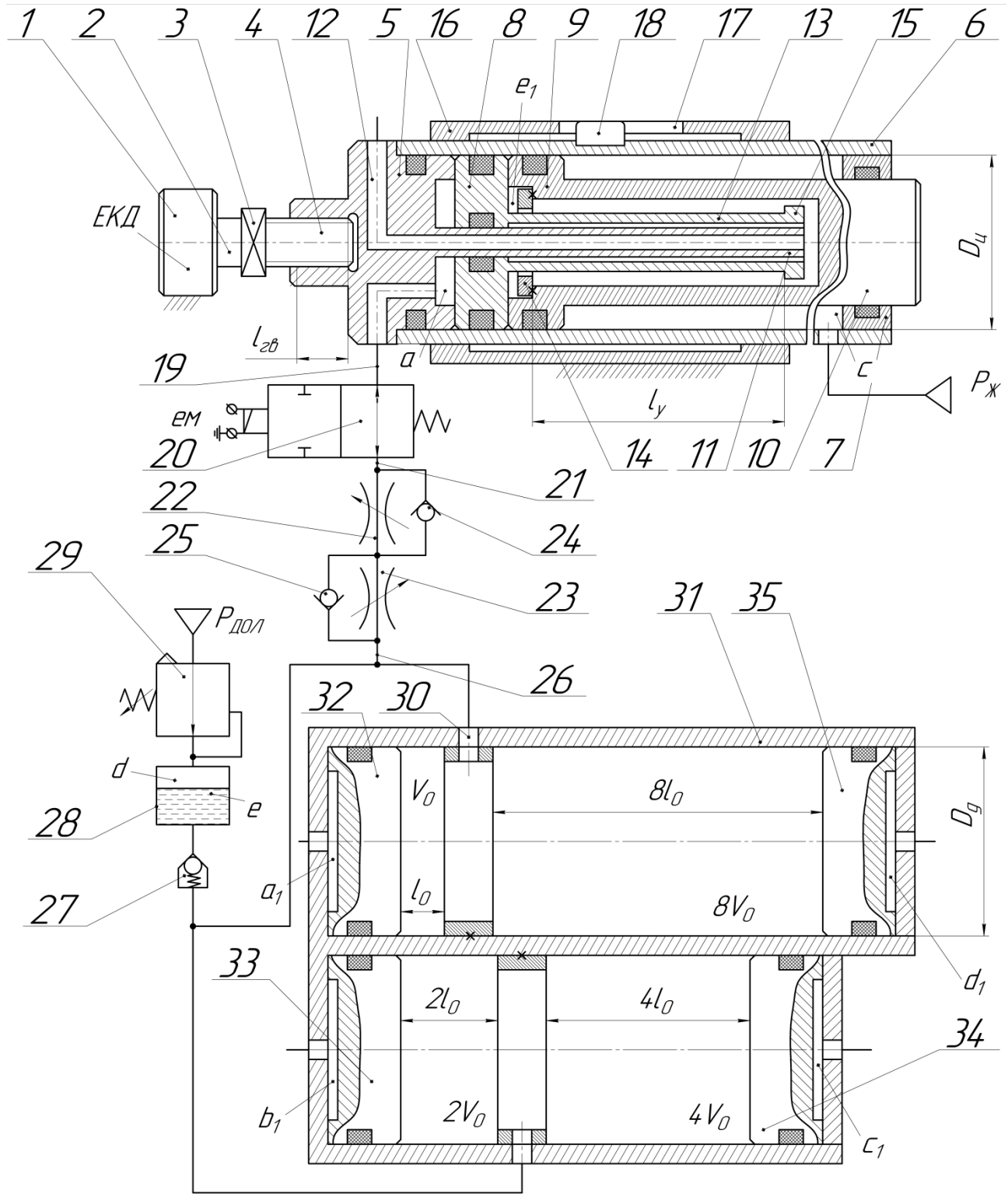

Рис.1 Принципова схема електро-пневмогідравлічного крокового приводу

Принцип дії електро-пневмогідравлічного крокового приводу заключається вподальшому. У початковому стані камера a і гідравлічна камера об'ємногодозатора 31 заповнені рідиною, електромагніт емрозподільника 20

знеструмлений, розрядні пневматичні камери $a_1, b_1, c_1, d_1 ie_1$ з'єднані з атмосферою, до камери c підведений тиск живлення $P_{ж}$. Під дією тиску в камері c поршні 8, 9 і вихідний шток 10 займають ліве вихідне положення. Під дією цього ж тиску поршні 32, 33, 34 і 35 гідравлічного дозатора 31 теж займають вихідне положення. Електричний кроковий двигун 1 теж знеструмлений. При одночасній подачі керуючих імпульсів на ЕКД 1 і тиску живлення в розрядні камери $a_1, b_1, c_1, d_1 ie_1$ величина переміщення вихідного штока 10 визначається по залежності

$$X = \frac{\Delta\varphi_0}{360^\circ} \cdot t_r \cdot k \cdot n_{им} + X_0 \sum_{i=1}^n 2^{i-1} \cdot b_i ,$$

де $\Delta\varphi_0$ - дискретність ЕКД 1; t_r - крок гвинта 4; $n_{им}$ - число опрацьованих імпульсів ЕКД 1; k - кількість заходів гвинта 4;

$$X_0 = \frac{4V_0}{\pi(D_{ц}^2 - d_x^2)} = \frac{D_g^2}{D_{ц}^2 - d_x^2} \cdot l_0$$

D_g - діаметр поршнів гідравлічного дозатора; d_x - діаметр хвостовика 11; l_0 - переміщення поршня молодшого розряду 32 дозатора 31; n - число розрядів; i - порядковий номер розрядного поршня; b_i - значуща цифра, яка приймає значення - «1» при подачі тиску живлення в i -ту пневматичну камеру, і значення - «0», коли i -та пневматична камера з'єднується з атмосферою.

80

Так, для наочності, при опрацьованні ЕКД 1 $n_{им} = 1000$ імпульсів і кодової комбінації цифровим двигуном 11001 (тобто тиск живлення подається в камери $a_1, d_1 ie_1$) значення переміщення вихідного штока 10 при значеннях параметрів: $\Delta\varphi_0 = 1,8^\circ$; $t_r = 2$ мм; $k = 1$; $X_0 = 16$ мм; $n = 5$ буде дорівнювати

$$\begin{aligned} X &= \frac{\Delta\varphi_0}{360^\circ} \cdot t_r \cdot k \cdot n_{им} + X_0 \sum_{i=1}^n 2^{i-1} \cdot b_i = \\ &= \frac{1,8^\circ}{360^\circ} \cdot 2 \cdot 1 \cdot 1000 + 16(2^{1-1} \cdot 1 + 2^{2-1} \cdot 0 + 2^{3-1} \cdot 0 + 2^{4-1} \cdot 1 + 2^{5-1} \cdot 1) = \\ &= 400(\text{мм}). \end{aligned}$$

Найбільше значення переміщення вихідного штока 10

$$X_{max} = \frac{\Delta\varphi_0}{360^\circ} \cdot t_r \cdot k \cdot n_{им,max} + X_0(2^n - 1).$$

Найбільша кількість керуючих імпульсів, що подаються на ЕКД 1

$$n_{im,max} = \frac{360^\circ \cdot l_{ГВ}}{\Delta\varphi_0 \cdot t_r \cdot k},$$

де $l_{ГВ}$ – довжина робочої частини гвинта 4.

Так при $l_{ГВ} = 15,99$ мм найбільше значення вихідного штока 10 буде дорівнювати

$$\begin{aligned} X_{max} &= \frac{\Delta\varphi_0}{360^\circ} \cdot t_r \cdot k \cdot \frac{360^\circ \cdot l_{ГВ}}{\Delta\varphi_0 \cdot t_r \cdot k} + X_0(2^n - 1) = l_{ГВ} + X_0(2^n - 1) = \\ &= 15,99 + 16(2^5 - 1) = 511,99 \text{ (мм)}. \end{aligned}$$

Дискретність привода

$$X_{min} = \frac{\Delta\varphi_0}{360^\circ} \cdot t_r \cdot k = \frac{1,8^\circ}{360^\circ} \cdot 2 \cdot 1 = 0,01 \text{ (мм)}.$$

Кількість позицій вихідного штока

$$\begin{aligned} N &= \frac{X_{max}}{X_{min}} = \frac{[l_{ГВ} + X_0(2^n - 1)] \cdot 360^\circ}{\Delta\varphi_0 \cdot t_r \cdot k} = \frac{[15,99 + 16(2^5 - 1)] \cdot 360^\circ}{1,8^\circ \cdot 2 \cdot 1} = \\ &= 51199 \text{ (позицій)}. \end{aligned}$$

При перемиканні розрядних камер для запобігання незапрограмованих рухів вихідного штока необхідно спочатку подати напругу на електромагніт емрозподільника 20, який перемикається при цьому замикаються гідравлічні камери дозатора і камера a циліндра 6. Після замикання розподільника подається команда на перемикання розрядних камер a_1, b_1, c_1 і d_1 . Наприклад, при перемиканні комбінації керуючих сигналів 00011 на 01100 (тобто тиск живлення підводиться до камер c_1 і d_1 , а камери a_1 і b_1 з'єднуються з атмосферою) внаслідок того, що рідина із дозатора не може поступати в камеру a циліндра 6 шток 10 буде не рухомим. Під дією тисків у камерах c_1 і d_1 поршні 32 і 33 теж рухаються ліворуч. Після зупинки на упорах поршнів 32 і 33 знеструмлюється електромагніт em , розподільник 20 перемикається і рідина із дозатора 31 поступає в камеру a . Під дією тиску у камері a вихідний шток 10 рухається праворуч. При цьому величина переміщення визначається по залежності

$$\begin{aligned} X &= X_0 \sum_{i=1}^n 2^{i-1} \cdot b_i = X_0(2^{1-1} \cdot 0 + 2^{2-1} \cdot 0 + 2^{3-1} \cdot 1 + 2^{4-1}) = 12X_0 = \\ &= 12 \cdot 16 = 192 \text{ (мм)} \end{aligned}$$

Швидкість руху вихідного штока 10 праворуч регулюється дроселем 22, а ліворуч – дроселем 23.

$$v = \frac{4 \cdot \alpha \cdot f \sqrt{\frac{2\Delta p}{\rho}}}{\pi(D_{ц}^2 - d_x^2)},$$

де α – коефіцієнт витрати рідини; f – ефективна площа перерізу дросельної щілини; Δp – перепад тиску на дросельній щілині; ρ – густина робочої рідини.

В процесі роботи привода втрачається частина рідини, що понижує точність позиціонування вихідного штока. В приводі передбачена компенсація втраченої рідини. Компенсація втраченої рідини здійснюється таким чином. Внаслідок втрати рідини при поверненні розрядних поршнів у вихідне положення тиск в гідрокамерах дозатора і в камері *a* зменшується. При цьому рідина із акумулятора 28 через зворотній клапан 27 поступає в камеру дозатора і в камеру *a* циліндра 6. При доливанні в камери необхідно, щоб виконувалася умова

$$\frac{D_{ц}^2 - d_x^2}{D_{ц}^2 - d_{ш}^2} \cdot P_{ж} > P_{дол} > \frac{4 \cdot R_{тер}}{\pi D_g^2},$$

82

де $P_{дол}$ – тиск доливання, який налаштовується редукційним клапаном 29; $R_{тер}$ – зусилля тертя поршня дозатора; $d_{ш}$ – діаметр штока 10; $P_{ж}$ – тиск живлення в камеріс.

Висновки

Розглянутий електро-пневмогидравлічний кроковий привод відрізняється від відомих конструкцій незначним осьовим габаритним розміром виконавчого циліндра, що дуже важливо для промислових робіт. При значному переміщенні вихідного штока до 511,99 мм і більше забезпечується дискретність $X_{min} = 0,01$ (мм). В приводі унеможливується «викиди» і «провали» вихідного штока, забезпечується регулювання швидкості як при прямому ході, так і при реверсі. В процесі роботи автоматично компенсується втрата робочої рідини. Запропоновані аналітичні залежності дають можливість на стадії розробки оптимізувати структуру і його статичні характеристики. Все це дає можливість розширити область застосування приводів такого типу.

Список використаних джерел

1. Козырев Ю.Г. Промышленные роботы. Справочник М., 1983.
2. Новік М.А. Режими позиціонування пневматичних цифрових приводів/ М.А. Новік // Вестник НТУУ «КПІ». Машиностроение.-к.: -2006.-№49,- с.125-130
3. Новік М.А. Алгоритми визначення часу руху поршнів, нез'єднаних з вихідним штоком, пневмогідравлічного цифрового привода/ М.А. Новік // Промислова гідравліка і пневматика-2007.-№3(17)- с.43-48.
4. Новік М.А. Аналіз статичних характеристик цифрових приводів поворотно-поступального руху/ М.А. Новік, В.Є. Дідовець // Вісник НТУУ «КПІ». «Машинобудування».-2013.-№68,- с.201-206.
5. Новік М.А. Аналіз точності позиціонування цифрових приводів/ М.А. Новік // Вісник НТУУ «КПІ»:серія «Машинобудування».-2008.-№54,- с.124-131.
6. Новік М.А. Статичні характеристики електропневматичного багатопозиційного привода/ М.А. Новік // Вісник НТУУ «КПІ»: серія «Машинобудування».-2010.-№58,- с.223-228.
7. Патент України №128598 МПК (2018.01)F15B 7/00, Багатопозиційний пневмоелектричний привід/ Новік М.А., Дідовець В.Є., Очеретяний О.Ю., Бюл. №18 від 25.09.2018р.